

Förmånsbil och regelefterlevnad

Effekter av kontroll av bilförmån

Förord

Syftet med denna rapport är att öka kunskapen om området bilförmån och om hur Skatteverkets kontrollåtgärder påverkar företagens regelefterlevnad inom denna förmån. Rapporten har författats av Jonas Engström och Cecilia Öst vid Skatteverkets analysenhet.

Ett stort tack för synpunkter och kommentarer riktas till Per Engström, Uppsala universitet, Karin Bolin, Skatteverket, Daniel Hallberg, Skatteverket, Anna Zettervall, Skatteverket och medlemmarna i Skatteverkets vetenskapliga råd. Skatteverkets analysenhet svarar för rapportens analys och slutsatser.

Sundbyberg i juni 2022

Eva Samakovlis

Chef för analysenheten

Innehåll

1	Inledning.....	4
2	Bakgrund.....	5
2.1	Bilförmån	5
2.2	Kontroll och förväntad regelefterlevnad	8
3	Data	9
3.1	Datakällor.....	9
3.2	Deskriptiv statistik	10
4	Metod	12
4.1	Identifikationsstrategi.....	12
4.2	Har det slumpmässiga urvalet fallit ut väl?.....	14
4.3	Empirisk specifikation.....	14
5	Resultat.....	15
5.1	Huvudanalys	16
5.1.1	Direkt effekt av kontroll.....	16
5.1.2	Beteendeffekt	16
5.2	Heterogenitetsanalys – nettolöne företag.....	18
5.2.1	Direkt effekt av kontroll.....	18
5.2.2	Beteendeffekt	18
5.3	Heterogenitetsanalys – enmansföretag	21
5.3.1	Direkt effekt av kontroll.....	21
5.3.2	Beteendeffekt	21
6	Avslutande diskussion.....	22
7	Referenser.....	24
8	Appendix.....	25

Sammanfattning

I denna rapport studeras om Skatteverkets kontroller av bilförmån påverkar de kontrollerade företagens regelefterlevnad. Fokus ligger på det som benämns direkta effekter och beteendeeffekter av kontroll. Den direkta effekten uppstår som ett resultat av att Skatteverket upptäcker fel och att företagen till följd av ett beslut från Skatteverket får ändrad värdering av bilförmån. Beteendeeffekten är den effekt som kvarstår *efter* att en kontroll har avslutats, till exempel ökad redovisning av förmåner på grund av ökad regelefterlevnad.

I rapporten används data från en urvalspopulation bestående av 2 505 aktiebolag som innehar minst en personbil eller lätt lastbil som medför ett högt förmånsvärde i de fall de används privat. För dessa företag genomfördes ett slumpmässigt urval där 528 företag valdes ut till kontroll. Kontrollerna genomfördes under perioden augusti 2020 till september 2021.

Resultaten från analysen visar att den genomsnittliga direkta effekten uppgår till cirka 900 kronor per månad. Andelen företag vars förmånsbelopp ökat som följd av kontrollen uppgår till i genomsnitt 18 procentenheter och cirka 24 procent av de kontrollerade företagen har fått reviderad förmån i åtminstone en av arbetsgivardeklarationerna. Beteendeeffekten är som förväntat lägre än den direkta effekten och uppgår i genomsnitt till knappt 400 kronor per månad under första kvartalet efter att kontrollerna avslutats. Effekten avtar något under de efterföljande två kvartalen för att därefter kvarstå på liknande nivå, i genomsnitt cirka 250 kronor per månad, under fjärde kvartalet. Effekten på andelen som rapporterar bilförmån uppgår till cirka 4 procentenheter och är stabil över tid efter att kontrollerna avslutats.

Resultaten visar också att felen tenderar att vara av mindre storlek och något mindre frekvent förekommande för företag som rapporterar användning av nettolöneavdrag, även om fel alltså förekommer för dessa företag. För nettolöneföretagen finns inte heller några mätbara beteendeeffekter. Eftersom det inte finns uppgifter om vilket förmånsvärde som ligger till grund för nettolöneavdrag kan det emellertid finnas effekter för dessa företag som inte kan mätas med tillgängliga data.

För aktiebolag som inte har några anställda, enmansföretag, tycks felen däremot vara både av större storlek och mer frekvent förekommande. Den beteendemässiga effekten för dessa företag är precis som den direkta effekten större än för övriga företag. Effekten är statistiskt säkerställd i åtminstone två kvartal efter avslutad kontroll.

De viktigaste resultaten är följande:

- Skatteverkets kontroller upptäcker fel och tycks leda till en ökad regelefterlevnad bland företag som kontrolleras i åtminstone ett år efter avslutad kontroll.
- För att utöka möjligheterna till uppföljning och kontroll rekommenderas en kryssruta för om nettolöneavdrag tillämpats samt en ruta för ifyllnad av vilket förmånsunderlag nettolöneavdraget baserats på.
- För att framtida urval för kontroll ska bli mer träffsäkra bör urvalen i högre grad riktas mot aktiebolag som inte har några anställda.
- Eftersom en jämförelsevis liten andel företag påfördes skattetillägg bör förutsättningarna för att kunna ge skattetillägg i framtida kontroller ses över.

1 Inledning

En förmån där Skatteverket vid sina skattekontroller vanligen upptäcker fel är vid rapportering av så kallad bilförmån. Möjligheten till bilförmån infördes 1997 och innebär att om en anställd får använda en bil som företaget äger eller leasing för privat bruk, till exempel för resor till och från arbetet, utgör bilen en förmån som följer anställningen. Om tjänstebilen endast används för privat bruk vid ett fåtal tillfällen och högst 100 mil per år är denna förmån skattefri (prop. 1993/94:90 s. 93 f.). Nyttjas bilen däremot mer än detta är förmånen skattepliktig.

Tidigare erfarenhet från kontrollverksamheten inom Skatteverket har visat att felfrekvensen vid redovisning av bilförmån är hög och inte verkar minska över tid. Skatteverket har också konstaterat att bilförmån verkar vara ett område som många företag upplever som svårt och krångligt. För att minska skattefelet arbetar Skatteverket därför med riktade kontroller.

Syftet med denna rapport är att öka kunskapen om området bilförmån och hur Skatteverkets kontrollåtgärder påverkar företagens regelbundenhet avseende denna förmån. Fokus ligger på det som benämns direkta respektive beteendeeffekter av kontroll. Den direkta effekten är den som uppstår som ett resultat av att Skatteverket upptäcker fel och att företagen därmed till följd av ett beslut från Skatteverket får reviderad bilförmån, medan beteendeeffekten är den som kvarstår efter att en kontroll har avslutats, till exempel ökad redovisning av förmåner på grund av ökad regelbundenhet.

I rapporten används data över en urvalspopulation bestående av 2 505 aktieföretag som innehar minst en personbil eller lätt lastbil som medför ett högt förmånsvärde om bilen används privat. Bland dessa valdes 528 företag slumpmässigt ut till kontroll, övriga företag kontrollerades inte (jämförelsegrupp). Kontrollerna inleddes i september 2020 och majoriteten av kontrollerna (435 företag, behandlingsgrupp) hade avslutats i februari 2021. Regelbundenhet mäts i studien med hjälp av företagets rapporterade underlag kopplade till bilförmån. Utfallsvariablerna som studeras är kopplade till Skatteverkets beslut om skattepliktig förmån och företagets egenrapporterade bilförmånsredovisning. När effekten av kontroll mäts på dessa utfallsvariabler tolkas en ökning som kan härledas till kontrollen som ökad regelbundenhet. Med effekt avses i detta fall den genomsnittliga skillnaden mellan utfallsvariabeln för behandlings- och jämförelsegrupp.

Resultatet från föreliggande studie kan ge information om huruvida skattekontroller inom området bilförmån upptäcker fel och ger ökad regelbundenhet på sikt. Studien kan också ge ökad information om hos vilka typer av företag som de största felen hittas och om en ökad regelbundenhet kvarstår hos dessa företag även efter att kontrollen avslutas. Studien är därmed av stor policyrelevans eftersom den, i enlighet med Skatteverkets regleringsbrev, syftar till att öka kunskapen om var risken för fel och fusk är hög och hur kontrollresurser ska riktas för att bästa möjliga effekt ska uppnås.¹

I nästa avsnitt beskrivs förmånen och Skatteverkets kontrollverksamhet mer i detalj. I avsnitt 3 presenteras de data som ligger till grund för studien och i avsnitt 4 presenteras den valda metoden. Avsnitt 5 innehåller de huvudsakliga resultaten och ett antal känslighetsanalyser. I avsnitt 6 sammanfattas lärdomarna från analysen.

¹ <https://www.esv.se/statsliggaren/regleringsbrev/?rbid=21430> (hämtad 2021-12-14)

2 Bakgrund

2.1 Bilförmån

När en anställd använder en bil som ägs eller leasas av arbetsgivaren i mer än ringa omfattning (61 kap. 11 § IL) räknas det som en löneförmån som den anställde ska beskattas för, det vill säga förmånen ska tas upp som inkomst i inkomstslaget tjänst. Arbetsgivaren är normalt också skyldig att betala arbetsgivaravgifter på värdet av förmånen. Förmånsvärdet baseras på ett schablonbelopp som fastställs av Skatteverket. Grundtanken är att beskattningen ska vara neutral mellan kontant lön och förmåner, det vill säga att det inte ska finnas någon generell fördel för en arbetsgivare eller anställd att välja en förmån istället för lön. Förmånsvärdet ska därmed motsvara kostnaden för att äga och köra motsvarande bil privat exklusive drivmedel² (prop. 1997/97:19, s. 58) och bygger på fem delar: 1) bilens nypris 2) extrautrustning som inte ingår i nybilspriset 3) om bilen är miljöbil 4) om den anställda kört minst 3 000 mil i tjänsten och på 5) fordonsskatten³ (Vägtrafikskattelagen 2006:227).

För att kunna skilja på privata resor och resor i tjänsten och därmed kunna visa hur bilen används är det viktigt med en så kallad körjournal. En körjournal kan skrivas på papper eller i dator men kan också vara elektronisk vilket innebär att den kopplas in i bilen och registrerar samtliga körningar automatiskt. Körjournalen ska uppdateras löpande med mätarställning, syfte med resor och datum. Journalen är ett viktigt bevismedel för att göra sannolikt att en bil inte använts privat eller använts i så begränsad omfattning att skattepliktig förmån inte uppkommer.

Arbetsgivaren redovisar ersättningar uppdelat per person som en kontrolluppgift i arbetsgivardeklarationen, så kallade individuppgifter (IU). Arbetsgivardeklarationen redovisas månadsvis och ska inlämnas senast 12 dagar efter den månad redovisningen avser, dvs. senaste den 12e februari för förmåner som gavs under januari, senast den 12e mars för förmåner som gavs under februari, osv.

Det finns två sätt att redovisa och rapportera bilförmån till Skatteverket. Det beräknade förmånsvärdet kan dels läggas till som en ersättning utöver den anställdes lön, benämns hädanefter underlagsrapportering eller rapportering med underlag. I det underlag arbetsgivaren skickar till Skatteverket framgår därmed förmånsvärdet som den anställde ska beskattas för. Förmånsvärdet registreras hos Skatteverket och underlaget inkluderas vid beräkning av slutlig skatt för inkomståret.

Bilförmån kan emellertid också betalas via löneväxling i form av ett nettoavdrag för bilförmånen, så kallat nettolöneavdrag. Löneavdrag görs då direkt från nettolönen och en fördel med detta rapporteringssätt är bland annat att den anställda därmed får en högre sjukpenninggrundande inkomst vilket inte är fallet om bilförmånen rapporteras via underlag. Ifall nettolöneavdrag har gjorts för hela bilförmånen rapporteras 0 kronor i rutan för skattepliktig förmån i den anställdes individuppgift – företag som inte rapporterar bilförmån till Skatteverket ska lämna denna ruta tom. Det här innebär att för anställda där nettolöneavdrag tillämpats framgår inte förmånsvärdet som ligger till grund för beskattning och det säkerställs inte heller att den anställde faktiskt betalar skatt för förmånen. Det finns

² Om arbetsgivaren betalar drivmedel för privata resor utgör det en drivmedelsförmån som också ska beskattas.

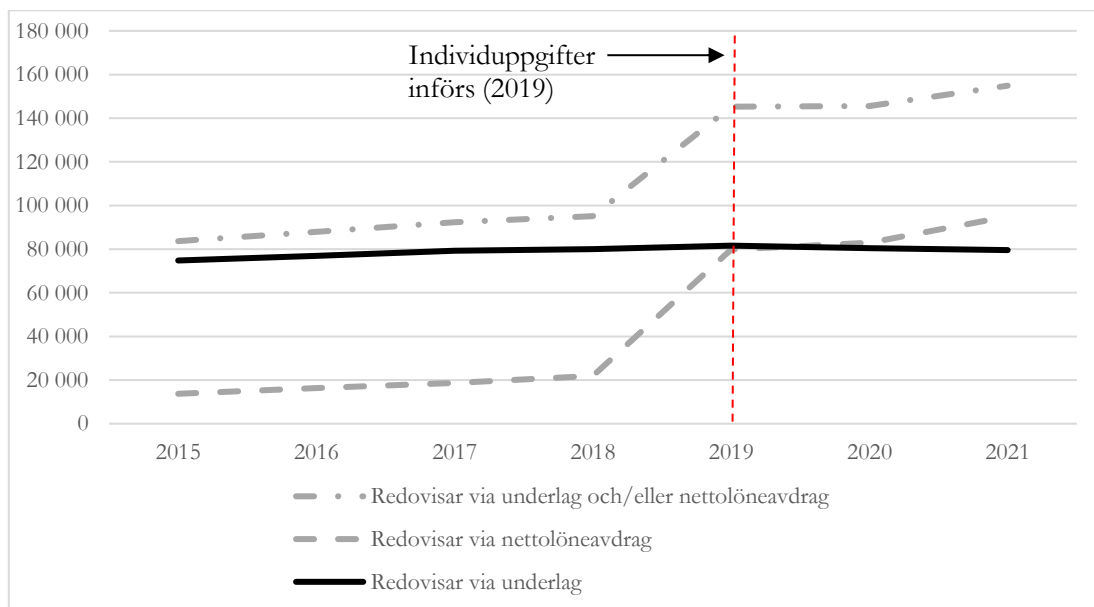
³ Gäller bilar med tillverkningsår 2018 eller senare som har tagits i trafik första gången den 1 juli 2018 eller senare.

därmed en potentiell risk att arbetsgivaren rapporterar att nettolöneavdrag tillämpas, men att någon verklig betalning av förmånen inte sker. Detta granskas av Skatteverket i kontrollerna för att säkerställa att förmånsbeskattning genomförts och att förmånsunderlaget är korrekt.

Att enbart 0 kronor ska rapporterats i rutan för skattepliktig bilförmån i de fall hela förmånen betalats genom nettolöneavdrag gäller sedan införandet av individuppgifter 2019. Innan införandet lämnades uppgifter om ersättningar en gång per år i en kontrolluppgift (KU10). Kontrolluppgiften innehöll detaljerade uppgifter om bilförmån, exempelvis kod för vilken bilmodell som den anställde haft tillgång till och om förmånen helt eller delvis betalats genom nettolöneavdrag.⁴

Figur 1 visar antalet arbetsgivare som redovisar bilförmån via underlag och via nettolöneavdrag 2015-2021. Det totala antalet arbetsgivare som rapporterade bilförmån uppgick till drygt 95 000 innan införandet av individuppgifter 2019. Antalet som rapporterade bilförmån ökade något mellan 2015-2018, både vad gäller rapporteringssättet underlag och nettolöneavdrag. Antalet som rapporterade genom underlag 2018 uppgick till nära 80 000 medan antalet som rapporterade att förmånen betalats med nettolöneavdrag uppgick till cirka 22 000. Under perioden 2019-2021 uppgick det totala antalet arbetsgivare till nära 155 000. Ökningen tycks bestå av ett betydligt större antal arbetsgivare som rapporterar att bilförmån betalas via nettolöneavdrag. Ökningen i användning av nettolöneavdrag från och med 2019 uppgår till nära 300 procent samtidigt som antalet som rapporterar via underlag är konstant.

Figur 1. Antal företag som rapporterar bilförmån

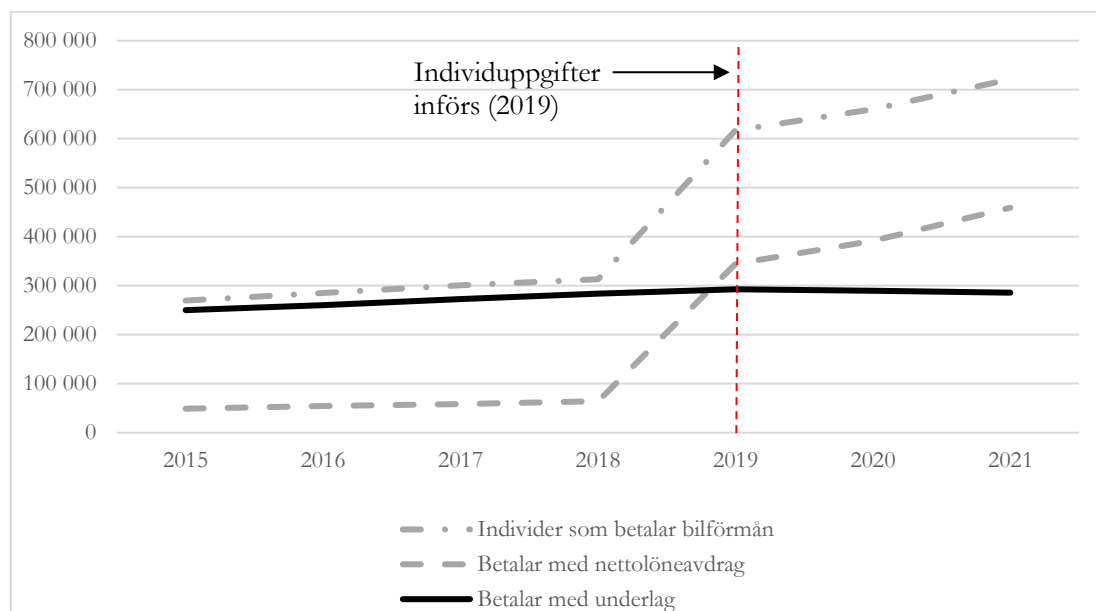

Figur 2 visar antalet individer som bilförmån rapporteras för via underlag och nettolöneavdrag. Utvecklingen över antalet individer med bilförmån liknar utvecklingen över antalet företag som rapporterar bilförmån. Antalet individer som betalar med nettolöneavdrag är jämförelsevis få fram tills införandet av individuppgifter 2019. Antalet

⁴ Även uppgifter om övriga förmåner innehöll en högre detaljnivå.

individer som betalar genom underlag ökar något i början av perioden men är nära konstant efter 2018.

Figur 2. Antal individer som bilförmån rapporteras för

För att undersöka om den kraftiga ökningen av nettolönerapportering återspeglas i företags fordonsinnehav kan data från arbetsgivardeklarationerna kombineras med data över fordonsinnehav från fordonsregistret. I tabell 1 framgår att fordonsinnehavet bland de som enbart rapporterade nettolöneavdrag under 2018 uppgick till 98 procent under året. Motsvarande siffra för 2021 uppgår till 54 procent, där drygt 34 000 företag rapporterar 0 i rutan för skattepliktig bilförmån samtidigt som de varken äger eller leasar en bil enligt fordonsregistret. Den observerade uppgången i användningen av nettolöneavdrag är därmed sannolikt ingen verklig uppgång utan beror troligen på att företag fyller i 0 i rutan av rutin eller av andra skäl.

Tabell 1. Bilinnehav bland företag som enbart rapporterar nettolöneavdrag

Bilinnehav	2018	2021
Ej företagsbil	375	34 489
Minst en företagsbil	14 829	40 836
Andel företagsbil	98 %	54 %

Notering: Företag som rapporterar både nettolöneavdrag och via underlag är inte inkluderade

Tabell 2 visar det genomsnittliga förmånsvärdet i kronor per individ och månad för de som redovisar med underlag 2019-2021. Det genomsnittliga förmånsvärdet är 4 486 kronor per individ och värdet har ökat med cirka 10 procent mellan 2019 och 2021.

Tabell 2. Genomsnittligt förmånsvärde [kr/individ/månad] för de som betalar med underlag 2019-2021

Inkomstår	Bilförmån rapporterat med underlag [Antal]	Genomsnittligt förmånsvärde [kronor/månad]
2019	292 641	4 316
2020	289 960	4 404
2021	285 910	4 739

Kostnaden för en individ som 2021 får tillgång till en förmånsbil med ett genomsnittligt förmånsvärde, uppgår till uppskattningsvis 1 529 kronor per månad eller cirka 18 350 kronor per år.⁵ För ett företag medför samma bil att avdrag får göras för kostnader kopplade till bilen. I och med att bilen används som en förmånsbil uppkommer även arbetsgivaravgifter om 1 489 kronor per månad och individ eller cirka 17 870 kronor per år.⁶ För företaget innebär emellertid arbetsgivaravgiften en ökning av personalkostnader vilket ger en ökad avdragsrätt vid inkomstbeskattningen. Ifall företaget går med vinst får företaget därmed en minskad bolagsskatt om cirka 3 680 kronor per år, vilket ger ett netto i ökade skattemässiga betalningar om cirka 14 190 kronor per år och individ.⁷ Om företaget går med förlust så ökar företagets underskott men ingen skattemässig påverkan uppstår från inkomstbeskattningen under innevarande år.

2.2 Kontroll och förväntad regelefterlevnad

En viktig del i Skatteverkets verksamhet är att arbeta för en ökad regelefterlevnad bland skattebetalare. Detta görs genom bland annat förenkling av deklarationsinlämning, regelförändringar samt informations- och kontrollåtgärder. Effekt av kontroll på regelefterlevnad bland de skattebetalare som kontrolleras kallas för individualpreventiv effekt. Teorin bakom den individualpreventiva effekten introducerades av Allingham och Sandmo (1972) och den finns beskriven och sammanfattad i Skatteverket (2018). Teorin har över tid fått betydande empiriskt stöd och har även undersökts empiriskt av Skatteverket. Effekten av kontroll på momsutbetalning visar till exempel på förhållandevis svaga men positiva effekter som kvarstår flera år efter att kontrollen genomförts, det vill säga en ökad regelefterlevnad har påvisats (Skatteverket 2021). Motsvarande resultat har påvisats av kontroll på regelefterlevnaden hos små och medelstora företag. Dessa resultat visar också på en positiv effekt som är varaktig i upp till tre år efter revisionen (Skatteverket 2019). En analys av om Skatteverkets kassaregisterbesök leder till högre rapporterad omsättning visar emellertid inte på några positiva beteendeffekter av kontroll, snarare tycks besöken kunna leda till en minskad rapportering av omsättning under det efterföljande året (Skatteverket 2022).

En kontroll av bilförmån genomförd av Skatteverket utförs i två steg. I första steget genomförs en förgranskning där ansvarig handläggare granskar företagets historik kring tidigare utredningar, andra pågående eller planerade utredningar, samt annan aktuell bakgrundsinformation. Efter förgranskningen avgör handläggaren om företaget kan klarmarkeras utan ytterligare utredning. Om handläggaren gör bedömningen att ytterligare utredning behövs innebär steg två vanligtvis att handläggaren kontaktar företaget som granskas. Därefter kan en dialog mellan handläggare och företag ske både muntligen och

⁵ 4 739 x 12 x 32,27% (32,27 % = genomsnittlig kommunalskattesats 2021). I beräkningen tas inte hänsyn till eventuella skattereduktioner.

⁶ 4 739 x 12 x 31,42% (31,42 % = arbetsgivaravgifter).

⁷ 17 870 - 1 489 x 12 x 20,6% (20,6 % = bolagsskattesats 2021).

skriftligen. Vid denna dialog ombeds företaget att lämna de underlag som krävs för att kontrollen ska kunna genomföras, exempelvis utdrag från bokföringen. Den genomsnittliga tiden för en sådan utredning är 1,5 månader. Utredningarna avslutas med att företaget antingen meddelas att dess uppgifter godtas, eller att företaget, efter ett förslag till beslut, får ett beslut om ändringar och eventuellt skattetillägg.

Skatteverket kan besluta om ett reviderat förmånsunderlag på arbetsgivarnivå men eftersom individuppgiften utgör ett kontrollmaterial har Skatteverket inte lagligt stöd att revidera individuppgiften vid en kontroll (Prop. 2016/17:58, ss. 83, 89). För att kunna påföra företaget arbetsgivaravgifter behöver Skatteverket emellertid göra sannolikt att dispositionsrätt, det vill säga en rätt eller möjlighet att använda bilen för privat bruk, har funnits samtidigt som den skattskyldige inte kan avfärda detta genom exempelvis en körjournal. För att skattetillägg också ska kunna påföras krävs emellertid, enligt en dom i Högsta förvaltningsdomstolen (RÅ 2002 ref 31), att Skatteverket kan visa att privatkörning har förekommit i den omfattning som krävs för att skattepliktig bilförmån ska uppstå.

Nettolöneavdrag är ett tillåtet sätt att rapportera och betala bilförmån men som nämnts i avsnitt 2.1 kan Skatteverket före en kontroll inte veta varken vilket förmånsunderlag som nettolöneavdraget baseras på eller om betalning av förmånen sker eftersom informationen inte framgår av de underlag som finns tillgängliga för handläggaren. Vidare framgår i avsnitt 2.1 att den kraftiga ökningen av rapportering av bilförmån genom nettolöneavdrag sannolikt beror på det ändrade rapporteringssättet i och med införandet av individuppgifter snarare än en verklig uppgång. Därmed är det av intresse att undersöka om regelefterlevnaden för de företag som rapporterar att nettolöneavdrag används skiljer sig gentemot övriga företag.

De företag i urvalspopulationen som inte lämnar individuppgifter implicerar genom sin rapportering att de saknar anställda och att en, alternativt flera, delägare är ensamt aktiva i företaget. Delägare kan vanligen förfoga fritt över företagets tillgångar och själva rapportera sina löner och förmåner. Tidigare forskning tyder på att regelefterlevnaden är betydligt lägre för inkomster som självrapporteras än för inkomster som rapporteras in av tredje part såsom arbetsgivare, banker, pensionsbolag etcetera (Kleven m.fl. (2011) sammanfattad i Skatteverket (2018)). En hypotes som kommer att testas i föreliggande rapport är om dessa företag som saknar anställda har en lägre regelefterlevnad än övriga företag.

3 Data

3.1 Datakällor

I analysen används data från ett slumpmässigt urval inom en population bestående av aktiebolag som vid urvalstillfället (juni 2020) innehar minst en personbil eller lätt lastbil för vilken ett högt förmånsvärde föreligger om den används privat i mer än ringa omfattning. Företaget ska också vid urvalstillfället ha redovisat lågt eller inget förmånsvärde, alternativt rapporterat att nettolöneavdrag använts för att betala förmånen.⁸

I analysmaterialet ingår uppgifter om samtliga företag i urvalspopulationen (2 505 företag) samt om vilka av dessa företag som slumpmässigt valts ut till kontroll (528 företag). Från uppföljningssystemet som använts vid kontrollerna har uppgifter om datum för påbörjad

⁸ Vidare finns ytterligare villkor vilka inte kommer att beskrivas närmre på grund av sekretesskäl.

och avslutad kontroll inhämtats tillsammans med information om huruvida ett företag efter förgranskningen klarmarkerats utan ytterligare utredning. Uppgifter om inrapporterade och beslutade skattepliktiga förmåner samt övriga bakgrundsvariabler har inhämtats från företagens arbetsgivardeklarationer.

Eftersom Skatteverket, som tidigare nämnts, inte kan revidera individuppgifter vid en kontroll är samtliga förmånstyper summerade på arbetsgivarnivå, vilket innebär att rapporterad bilförmån inte kan separeras från övriga förmåner. Därmed kan den direkta effekten av kontroll, till skillnad från beteendeeffekten, enbart skattas för samtliga förmåner. Eftersom utredningarna avser bilförmån bör emellertid eventuella förändringar som kan hänföras till kontrollen huvudsakligen härstamma från en ökning av bilförmån.

3.2 Deskriptiv statistik

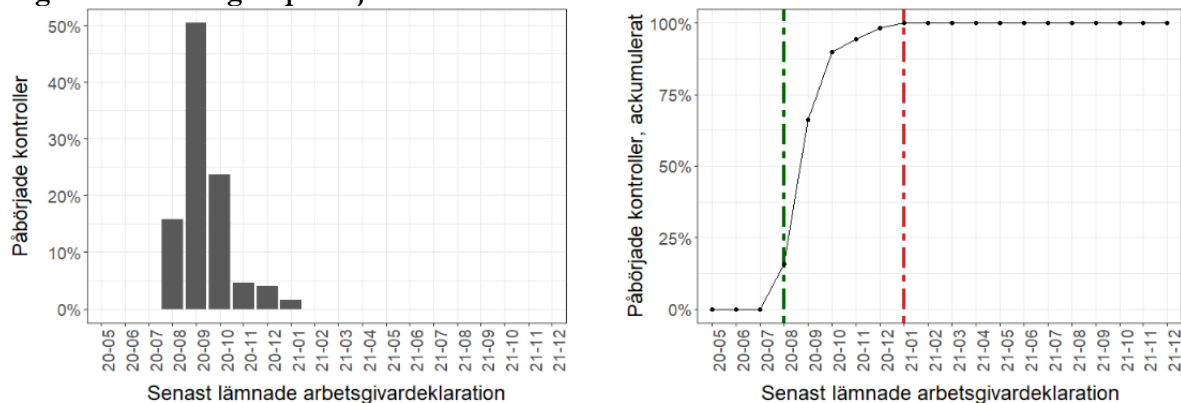
I tabell 3 visas deskriptiv statistik för de 2 505 företag som ingår i urvalspopulationen. Uppgifterna baseras på individuppgifter för arbete utfört under juli 2020, det vill säga de sista uppgifterna som lämnades innan kontrollerna inleddes. I tabellen framgår att 88 procent av företagen lämnade minst en individuppgift för juli månad. En procent av företagen rapporterade bilförmån med underlag och den genomsnittliga bilförmånen för dessa uppgick till 47 kronor. 44 procent av företagen rapporterade att nettolöneavdrag tillämpats för redovisning av bilförmån på minst en individuppgift. Antal anställda uppgick till i snitt 2,4 per företag och kontant lön till cirka 74 000 kronor.

Tabell 3. Deskriptiv statistik av populationen, juli 2020

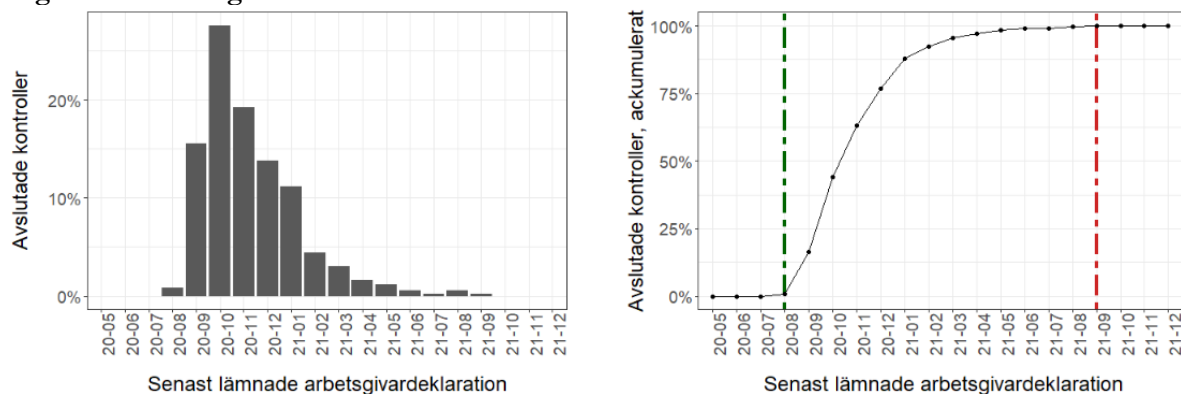
	Medelvärde	St. Avv.	Min	Kvartil 1	Kvartil 3	Max
Lämnad individuppgift (%)	0,88	0,32	0	1	1	1
Rapporterat förmånsvärde bil (%)	0,01	0,10	0	0	0	1
Rapporterat nettolöneavdrag (%)	0,44	0,50	0	0	1	1
Bilförmån (kr)	47	638	0	0	0	18 846
Drivmedelsförmån (kr)	75	485	0	0	0	11 032
Övriga förmåner (kr)	255	1 619	0	0	0	56 592
Summa förmåner (kr)	377	1 847	0	0	0	58 704
Antal anställda	2,40	2,77	0	1	3	20
Kontant lön (kr)	74 011	87 918	0	26 870	85 300	893 377
Antal observationer	2 505					

Av dessa 2 505 företag valdes 528 slumpmässigt ut till kontroll. Utifrån data från uppföljningssystemet framgår att kontroller för 494 företag hade avslutats vid utgången av november 2021 och utöver dessa hade tre företag överlämnats till utredning inom en annan del av kontrollverksamheten. Det innebär att kontrollerna ännu inte hade avslutats för 31 företag vid utgången av november 2021 och för merparten av dessa hade kontrollerna inte påbörjats. Anledningen till detta är att resurser ur ordinarie granskningsverksamhet har behövt omfördelas för att kunna hantera handläggning av stödåtgärder kopplade till Covid-19. I samtal med chefer inom kontrollverksamheten har det framkommit att vilka kontroller som har genomförts vid den här tidpunkten förefaller slumpmässigt. Därmed bör det inte orsaka några snedvridningar av skattningarna att analysen exkluderar dessa 31 företag.

Figur 3 visar fördelningen av påbörjade kontroller för de företag som ingår i urvalet. Figurens vänstra panel visar andelen kontroller som påbörjas per månad, den högra panelen visar den ackumulerade andelen per månad. I den vänstra panelen framgår att cirka hälften av kontrollerna inleddes när den senast lämnade arbetsgivardeklarationen avsåg september 2020. I den högra panelen framgår att en övervägande majoritet av kontrollerna (cirka 90 procent) hade inletts när november månad skulle rapporteras. När arbete utfört under februari månad 2021 skulle rapporteras hade samtliga 494 kontroller påbörjats.

Figur 3 Fördelning av påbörjade kontroller

Figur 4 visar motsvarande fördelning för när kontroller avslutades. I den vänstra panelen framgår att fördelningen är mer utspridd än fördelningen för påbörjade kontroller. Störst andel av kontrollerna, cirka 28 procent, avslutades när den senast lämnade arbetsgivardeklarationen avsåg oktober månad 2020. Vidare framgår att andelen avslutade kontroller avtar noterbart efter att januari månad 2021 rapporterats, enbart cirka 12 procent av kontrollerna avslutas därefter. När arbete för oktober 2021 ska rapporteras har samtliga 494 kontroller avslutats.

Figur 4 Fördelning av avslutade kontroller

Antal avslutade kontroller: 494

I tabell 4 framgår att 10 procent av företagen som kontrollerats avmarkerades utan ytterligare utredning. Genomsnittslängden för kontrollerna var drygt 57 dagar och 75 procent av observationerna uppgick till maximalt 76 dagar. Det maximala värdet, 360 dagar, visar på att det finns kontroller som tar lång tid att slutföra. Det finns inte några statistiskt säkerställda skillnader mellan de delpopulationer som studeras i rapporten vad gäller andelen

som klarmarkeras (visas ej i tabell). För företag som rapporterar att nettolöneavdrag används pågår kontrollen i genomsnitt sex dagar kortare än för företag som in rapporterar nettolöneavdrag. För företag som inte lämnar individuppgifter pågår kontrollen i snitt elva dagar längre än för övriga företag.

Tabell 4. Övrig information om kontrollerna

	Antal	Medelvärde	St. Avv.	Min	Kvartil 1	Kvartil 3	Max
Klarmarkerad	494	0,1	0,27	0	0	0	1
Kontroll, antal dagar	482*	57,2	55,4	0	19,25	76	360

Notering: * För 12 företag saknas startdatum för kontroll, därmed kan inte antalet dagar beräknas för dessa företag.

4 Metod

4.1 Identifikationsstrategi

Eftersom urvalet till kontroll skedde slumpmässigt vid ett tillfälle (juni-2020) inom urvalspopulationen så är det möjligt att definiera en behandlingsgrupp (företag som valdes ut till kontroll) och en jämförelsegrupp (företag som inte valdes ut till kontroll) som lämpar sig väl för effektskattning.

Som framgår av figur 3 inleddes de första kontrollerna när arbete för augusti månad 2020 skulle rapporteras. När den första kontrollen inleddes i september 2020 hade samtliga företag i behandlings- och jämförelsegruppen lämnat in arbetsgivardeklarationer till och med juli 2020. Denna period, januari-juli 2020, benämns genomgående i rapporten för "förperiod". I kontrollen granskas arbetsgivardeklarationer som lämnats under förperioden för samtliga företag i behandlingsgruppen. Fel som upptäcks i granskade deklarationer rättas av handläggarna. Den direkta effekten av kontroll kan därmed skattas med behandlings- och jämförelsegruppens förmånsvärden från uppgifter som hämtas *efter* att kontrollen avslutats.

Av figur 3 och 4 framgår att kontrollerna pågår mellan augusti 2020 till och med september 2021. Under denna period granskas arbetsgivardeklarationerna inlämnade mellan januari 2020 och fram till att kontrollen av respektive företag i behandlingsgruppen inleds. Det innebär att om en granskning av ett specifikt företag inleds i augusti så kontrolleras arbetsgivardeklarationerna för perioden januari till augusti. Om företaget istället börjar granskas i december så kontrolleras arbetsgivardeklarationerna för det specifika företaget för perioden januari till december. Om behandlingsgruppen inkluderar alla företag som kontrollerna avslutats för uppgår perioden med kontroller till 14 månader. Detta innebär att kontrollen för vissa företag avslutats uppemot ett år tidigare än för andra företag.

En viktig fråga för att kunna bedöma effektiviteten av kontrollerna som genomförs är om en förhöjd regelbrottsnivå kvarstår efter att kontrollerna avslutas. Det finns en risk att den beteendemässiga effekten underskattas ifall den skulle skattas utifrån när samtliga kontroller avslutats eftersom perioden med kontroller ("kontrollperiod") blir så pass lång och en beteendemässig effekt kan förväntas vara som starkast på kort sikt. Av figur 4 framgår att 88 procent av kontrollerna (435 företag) hade avslutats när februari månad 2021 skulle redovisas. En avgränsning av behandlingsgruppen till dessa företag skulle innebära att majoriteten av företag som kontrollerats fortfarande skulle inkluderas i behandlingsgruppen, samtidigt som perioden med kontroller blir avsevärt kortare. I rapporten avgränsas därför

behandlingsgruppen till företag för vilka kontrollerna hade avslutats vid denna tidpunkt. Kontrollperioden uppgår därmed till sex månader, september 2020 till februari 2021. Efter kontrollperioden börjar det som i denna rapport benämns "efterperiod". Arbetsgivardeklarationer som lämnas under denna period har inte granskats och en statistiskt säkerställd skillnad mellan behandlings- och jämförelsegrupp i efterperioden beror därmed med stor säkerhet på en beteendemässig effekt. Efterperioden pågår i analysen från mars 2021 till februari 2022.

I tabell 5 framgår hur de avgränsningar som genomförs påverkar storleken på behandlingsgruppen.

Tabell 5. Avgränsningar av behandlingsgruppen

Avgränsningar	Urval	Antal	Andel [%]
0	Företag som slumpmässigt valts ut till kontroll	528	100
1	Företag som inte överlämnats till ett annat program	525	99
2	Företag med avslutade kontroller	494	94
3	Företag vars kontroll avslutats vid inlämning av februari månads AGD	435	82

En potentiell farhåga med att avgränsa behandlingsgruppen till företag vars kontroll avslutats i mars är att vissa av de företag som kontrollerna ännu inte avslutats för är de företag som innehar de största felen. Denna avgränsning skulle därmed kunna medföra skevhet i skattningar om dessa företag reagerar annorlunda på en kontroll jämfört med övriga företag i behandlingsgruppen. För att undersöka detta genomförs känslighetsanalyser där samtliga 494 företag med avslutade kontroller inkluderas i skattningarna.

En annan potentiell risk som följer av avgränsningen är att behandlingsgruppen inte blir jämförbar med jämförelsegruppen. För att säkerställa att så inte är fallet studeras data från arbetsgivardeklarationer *innan* kontrollerna inleddes. Om det slumpmässiga urvalet fallit ut väl och avgränsningarna inte skapat någon skevhet mellan grupperna bör det inte finnas statistiskt säkerställda skillnader mellan behandlings- och jämförelsegrupp innan kontrollerna inleddes. Detta undersöks i avsnitt 4.2.

Urvalet som ligger till grund för huvudanalysen består därmed av 2 412 företag varav 435 företag har kontrollerats. Analysperioderna sammanfattas i figur 5.

Figur 5. Analysperioder

2020		2021		2022	
jan	jul	aug	feb	mars	mars
förperiod		kontrollperiod		efterperiod	
Slumpvis uttag till behandlings- och jämförelsegrupp		Kontroller av deklarerationer inlämnade jan-20 fram till kontrolltillfället		Inga kontroller genomförs	

4.2 Har det slumpmässiga urvalet fallit ut väl?

Tabell 6 visar genomsnittliga egenskaper för juli månad 2020 kopplade till förmånsredovisning för behandlings- (I) och jämförelsegruppen (C). I tabellen framgår att skillnaderna mellan behandlings- och jämförelsegruppen är genomgående små och i de allra flesta fall inte statistiskt säkerställda på 5 procents signifikansnivå. Företagen rapporterar i liknande utsträckning med de två rapporteringssätten förmånsvärde och nettolöneavdrag. Behandlingsgruppens medelvärde för rapporterad bilförmån är något högre, men skillnaden är inte statistiskt säkerställd. När samtliga förmåner summeras är genomsnittsvärden för behandlings- och jämförelsegrupp nära identiska.

Tabell 6. Förmåner, genomsnittsskillnad mellan behandlingsgrupp (B) och jämförelsegrupp (J) för arbete utfört under juli 2020 (uppgifter lämnade före kontroll)

	Rapporterat bilförmånsvärde [ja=1]	Nettolöne- avdrag [ja=1]	Bilförmåns- värde [kronor/ månad]	Drivmedels- förmån [kronor/ månad]	Övriga Förmåner [kronor/ månad]	Summa Förmåner [kronor/ månad]
J	0,01*** (0,002)	0,45*** (0,01)	35*** (13)	85*** (12)	258*** (39)	377*** (44)
B-J	0,01 (0,01)	- 0,02 (0,03)	64 (45)	- 42** (19)	- 22 (66)	1 (82)

Notering: Antal företag: 2412, varav behandlade 435. Robusta standardfel visas inom parentes. */**/** angiver statistisk signifikans på 10/5/1-procentsnivån.

I tabell 7 framgår att skillnader för övriga bakgrundsvariabler är små och inte statistiskt säkerställda, det finns inte några skillnader mellan grupperna vad gäller andelen företag som lämnar individuppgifter, genomsnittligt antal anställda och lönesumma. Sammanfattningsvis tycks det slumpmässiga urvalet ha fallit ut väl och avgränsningarna som gjorts av metodmässiga skäl tycks inte ha skapat någon skevhet mellan behandlings- och jämförelsegrupp då de observerbara egenskaperna före kontrollerna inleddes är likvärdiga.

Tabell 7. Övriga bakgrundsvariabler, genomsnittsskillnad mellan behandlingsgrupp (B) och jämförelsegrupp (J) för arbete utfört under juli 2021 (uppgifter lämnade före kontroll)

	Lämnat individuppgift [ja=1]	Antal anställda	Kontant lön [kronor/månad]
B	0,88*** (0,01)	2,43*** (0,06)	74 644 *** (2 014)
B-J	0,02 (0,02)	- 0,15 (0,13)	- 2 259 (4 499)

Notering: Antal företag: 2412, varav behandlade 435. Robusta standardfel visas inom parentes. */**/** angiver statistisk signifikans på 10/5/1-procentsnivån.

4.3 Empirisk specifikation

Denna rapport syftar till att mäta effekter av kontroll på regelefterlevnad. Regelefterlevnad mäts i studien med hjälp av företagets rapporterade uppgifter kopplade till bilförmån. När effekten av kontroll mäts på dessa utfallsvariabler finns ett underliggande antagande om att

en ökning som kan härledas till kontrollen ska tolkas som ökad regelefterlevnad. Med effekt avses den genomsnittliga skillnaden mellan utfallsvariabeln efter kontrollen och vad värdet på utfallsvariabeln hade varit vid samma tidpunkt i frånvaro av kontroll.

Den empiriska specifikationen för att skatta effekten av kontroll är följande:

$$Y_{im} = \beta_0 + \beta_{1,m}D_i + \varepsilon_{im} \quad (1)$$

Där Y_{im} är utfallsvariabeln för företag i mätt för månad m , D_i är en kategorisk variabel som har värdet 1 om företaget tillhör behandlingsgruppen och värdet 0 annars, och ε_{im} är en felterm. I analysen mäts effekten primärt på tre olika utfallsvariabler. I ena fallet antar Y_{im} värdet 1 om företag i rapporterar positivt förmånsvärde eller nettolöneavdrag månad m , annars 0. I andra fallet motsvarar Y_{im} förmånsbeloppet i kronor som företag i rapporterar månad m . Parametrarna av intresse ges av $\beta_{1,m}$ som skattar den genomsnittliga effekten per månad på de behandlade företagens regelefterlevnad.

I en alternativ modell undersöks om effekten av kontroll varierar mellan olika delpopulationer inom behandlingsgruppen; företag som vid urvalstillfället rapporterar bilförmån via nettolöneavdrag (benämns härnäst nettolöneföretag) samt företag som vid urvalstillfället inte lämnar någon individuppgift och därmed antas inte ha några anställda (enmansföretag):

$$Y_{im} = \beta_0 + \beta_{1,m}D_i + \beta_{2,m}G_i + \beta_{3,m}G_iD_i + \varepsilon_{im} \quad (2)$$

Där G_i antar värdet 1 om företaget är ett nettolöneföretag, alternativt om företaget är ett enmansföretag, annars 0. $\beta_{1,m}$ och $\beta_{3,m}$ summeras för att få den genomsnittliga effekten av kontroll per månad för respektive delpopulation. Effekten för de övriga företagen som inte ingår i den delpopulation som studeras ges av $\beta_{1,m}$.

5 Resultat

I detta avsnitt presenteras effekterna av kontroll på regelefterlevnad. I avsnitt 5.1 presenteras den direkta effekten av kontroll samt den beteendemässiga effekten från modell 1. I avsnitt 5.2 presenteras resultaten från modell 2 och för delpopulationen nettolöneföretag, och i avsnitt 5.3 presenteras resultaten från modell 2 och för delpopulationen enmansföretag. Skattningar för dessa delpopulationer kan ge information kring om nuvarande kontrollurval skulle kunna justeras för att bli mer träffsäkert mot företag där risken för fusk och fel är större.

Den direkta effekten mäts dels som förmånsrapportering (kronor/månad), dels som andel företag som får ökad förmån efter kontroll. Beteendeeffekten mäts som rapportering av bilförmån (kronor/månad), andel som rapporterar med underlag, andel som rapporterar användning av nettolöneavdrag samt andel som rapporterar nettolöneavdrag och/eller via underlag.

5.1 Huvudanalys

5.1.1 Direkt effekt av kontroll

I kolumn 1 tabell 8 framgår att den genomsnittliga direkta effekten för behandlingsgruppen på förmånsrapportering uppgår till i genomsnitt cirka 900 kronor per månad. I kolumn 2 presenteras resultatet för andelen företag vars förmånsbelopp ökat som en följd av kontrollen. Effekten uppgår till 18 procentenheter, vilket ska tolkas som att kontrollen under en månad reviderar förmåner uppåt för i genomsnitt 18 procentenheter fler företag i jämförelse med de självrättelser som hade gjorts utan kontroll, cirka 24 procent av de kontrollerade företagen har fått minst en av arbetsgivardeklarationerna under redovisningsperioden januari-juli 2020 reviderad. Genomsnittlig andel företag i jämförelsegruppen som ökat sina rapporterade förmåner genom självrättelser under motsvarande period uppgår till 1 procent.

Tabell 8. Direkt effekt av kontroll

	Förmåner efter kontroll [kronor/månad]	Ökad förmån efter kontroll [ja=1]
Effekt av kontroll	879 ^{***} (160)	0,18 ^{***} (0,01)
Jämförelsegrupp, genomsnittsvärde	570 ^{***} (38)	0,01 ^{***} (0,001)

Notering: Antal företag: 2412, varav behandlade 435. Robusta standardfel, klustrade på företagsnivå, visas inom parentes. ***/** anger statistisk signifikans på 10/5/1- procentnivån.

Utifrån dessa skattningar kan konstateras att Skatteverket upptäcker fel som korrigeras i kontrollerna.

5.1.2 Beteendeeffekt

Tabell 9 visar resultat från skattningar för den genomsnittliga beteendeeffekten av kontrollen på skattepliktig bilförmån och andel som rapporterar bilförmån. För att bibehålla överskådliga tabeller utan att förlora information kring hur effekten utvecklas över tid skattas den genomsnittliga effekten i kronor/månad under kvartal 1-4 efter att kontrollerna avslutats. Panel A visar resultaten för rapporterad skattepliktig bilförmån, dels effekten av kontroll, dels jämförelsegruppens genomsnittsvärde för motsvarande period.

Beteendeeffekten uppgår i genomsnitt till knappt 400 kronor per månad under kvartal 1 och behandlingsgruppens medelvärde är därmed nära dubbelt så högt som jämförelsegruppens genomsnittsvärde. Under efterföljande två kvartal avtar effekten av kontroll något för att därefter kvarstå på liknande nivå, i genomsnitt 250 kronor per månad, fyra kvartal efter kontrollerna avslutats. Något som kan noteras är att punktskattningarna för jämförelsegruppen tycks öka kontinuerligt kvartalen efter att kontrollerna avslutats, trots att ingen kontroll skett för denna grupp. Panel B visar hur stor effekten av kontroll är på andelen som rapporterar bilförmån. Effekten uppgår till cirka 4 procentenheter och är stabil över tid.

Tabell 9. Beteendeeffekt av kontroll

	Kvartal 1	Kvartal 2	Kvartal 3	Kvartal 4
	A. Skattepliktig bilförmån [kronor/månad]			
Effekt av kontroll	384*** (127)	339*** (127)	248** (124)	254* (130)
Jämförelsegrupp	401*** (41)	453*** (47)	486*** (47)	552*** (56)
	B. Rapporterat bilförmånsvärde [ja=1]			
Effekt av kontroll	0,04*** (0,02)	0,04*** (0,02)	0,03** (0,02)	0,04** (0,02)
Jämförelsegrupp	0,06*** (0,01)	0,07*** (0,01)	0,07*** (0,01)	0,07*** (0,01)

Notering: Antal företag: 2411, varav behandlade: 434. Antal företag exkluderade p.g.a. extremvärden: 1. Robusta standardfel, klustrade på företagsnivå, visas inom parentes. ***/*** anger statistisk signifikans på 10/5/1- procentsnivån.

När skattningar av den beteendemässiga effekten jämförs med skattningarna för den direkta effekten framstår de som små. Det finns dock anledningar till att effekterna inte kan jämföras rakt av. Den främsta anledningen är att företagen i sin rapportering efter kontrollerna kan komma att rapportera och betala bilförmån med nettolöneavdrag. Om detta är fallet så ökar varken rapporterad skattepliktig bilförmån eller andelen företag som rapporterat ett positivt förmånsvärde. För att bättre åskådliggöra beteendeeffekten av kontrollen behöver skattningar därmed även göras för om företaget rapporterar att nettolöneavdrag används för betalning av förmånen. Vidare bör skattningar även göras för om företaget rapporterar nettolöneavdrag och/eller bilförmånsvärde.

Tabell 10 visar resultat av skattningarna för båda utfallen. Effekten av kontroll på användning av nettolöneavdrag uppgår till 9 procentenheter för samtliga kvartal förutom kvartal 4 där effekten tycks avta något. Ifall utfallsvariabeln istället är rapportering av nettolöneavdrag och/eller bilförmån blir punktskattningen cirka 12 procentenheter och skattningen är stabil över tid.

Tabell 10. Beteendeeffekt av kontroll

	Kvartal 1	Kvartal 2	Kvartal 3	Kvartal 4
	A. Rapporterat nettolöneavdrag [ja=1]			
Effekt av kontroll	0,09*** (0.03)	0,09*** (0.03)	0,09*** (0.03)	0,07*** (0.02)
Jämförelsegrupp	0,44*** (0.01)	0,44*** (0.01)	0,43*** (0.01)	0,39*** (0.01)
	B. Rapporterat nettolöneavdrag och/eller bilförmånsvärde [ja=1]			
Effekt av kontroll	0,12*** (0.03)	0,13*** (0.03)	0,11*** (0.03)	0,11*** (0.02)
Jämförelsegrupp	0,49*** (0.01)	0,49*** (0.01)	0,49*** (0.01)	0,45*** (0.01)

Not: Antal företag: 2411, varav behandlade: 434. Antal företag exkluderade p.g.a. extremvärden: 1. Robusta standardfel, klustrade på företagsnivå, visas inom parentes. ***/*** anger statistisk signifikans på 10/5/1- procentsnivån.

5.2 Heterogenitetsanalys – nettolöne företag

5.2.1 Direkt effekt av kontroll

I tabell 11 redovisas resultaten från modell 2 där det undersöks om den direkta effekten av kontroll för företag som rapporterar att bilförmån betalas med nettolöneavdrag skiljer sig från effekten för andra företag. Resultaten visar att den direkta effekten av kontroll för den här delpopulationen tenderar att vara lägre än för övriga företag i behandlingsgruppen, den genomsnittliga effekten för nettolöne företag är cirka 600 kronor per månad (1102-505 kronor). Skillnaden jämfört med övriga företag i behandlingsgruppen är emellertid inte statistiskt säkerställd vilket skulle kunna förklaras av att antalet observationer i delpopulationen är relativt få och att en effekt därmed inte blir statistiskt säkerställd även om den alltjämt föreligger. Om samtliga företag som kontrollen avslutats för i september 2021, alternativt samtliga företag som valdes ut till kontroll, inkluderas i behandlingsgruppen så växer punktskattningen och effekten blir statistiskt säkerställd (5-procentsnivån, se appendix tabell A.1 och A.2). Att inkludera samtliga företag i behandlingsgruppen vid skattningen av den direkta effekten medför inte samma metodmässiga problem som vid skattningen av den beteendemässiga effekten (se diskussion i avsnitt 4.1).

Den andra kolumnen visar för hur stor andel av företagen som kontrollerna resulterar i ökade förmånsbelopp. Resultatet är även här att den direkta effekten av kontroll tycks vara lägre för nettolöne företag än för övriga företag i behandlingsgruppen: den genomsnittliga effekten för nettolöne företag är 16 procentenheter (20-4 procentenheter). Inte heller här är skillnaden mellan nettolöne företagen och övriga företag statistisk säkerställd vilket skulle kunna förklaras av den begränsade datamängden för delpopulationen. Om samtliga företag som valdes ut till kontroll inkluderas i behandlingsgruppen så växer punktskattningen och effekten blir statistiskt säkerställd (10-procentsnivån, se appendix tabell A.2).

Tabell 11. Direkt effekt av kontroll för nettolöne företag

	Förmåner efter kontroll [kronor/månad]	Ökad förmån efter kontroll [ja=1]
Effekt av kontroll	1 102*** (206)	0,20*** (0,03)
Företag med nettolöneavdrag	148* (75)	- 0,01 (0,005)
Effekt av kontroll, företag med nettolöneavdrag	- 505 (325)	- 0,04 (0,04)
Jämförelsegrupp, genomsnittsvärde	502*** (54)	0,02*** (0,004)

Notering: Antal företag: 2412, varav behandlade 435. Robusta standardfel, klustrade på företagsnivå, visas inom parentes. */**/** angiver statistisk signifikans på 10/5/1- procentsnivån.

5.2.2 Beteendeeffekt

Tabell 12 visar skattningar av den beteendemässiga effekten för nettolöne företag. Resultaten är jämförbara med skattningen av den direkta effekten: effekten för nettolöne företag är lägre än för övriga företag. Den direkta effekten för delpopulationen är positiv medan beteendeeffekten för dessa företag är nära noll. Skattningarna är dock inte statistiskt säkerställda och ska därför tolkas med försiktighet. Känslighetsanalyser där företag som

kontrollen avslutas för under efterperioden läggs på kontinuerligt när kontrollen avslutas visar på större negativa punktskattningar som är stabila över tid och statistiskt säkerställda (10 procentsnivån, se appendix tabell A.3).⁹ Eftersom antalet observationer i delpopulationen är relativt få kan denna alternativa specifikation ge en indikation om hur resultaten hade sett ut ifall antalet observationer hade varit fler. Resultaten bör emellertid tolkas med viss försiktighet eftersom effekter skattade för senare perioder kan komma att överskattas då de potentiellt upprätthålls av kortsiktiga beteendemässiga effekter för företag som kontrollen avslutas för senare.

Tabell 12. Beteendeffekt av kontroll för nettolöneföretag, skattepliktig bilförmån [kronor/månad]

	Kvartal 1	Kvartal 2	Kvartal 3	Kvartal 4
Effekt av kontroll	567 ^{***} (194)	496 ^{**} (196)	366 [*] (191)	395 ^{**} (198)
Företag med nettolöneavdrag	- 177 ^{**} (80)	- 216 ^{**} (90)	- 222 ^{**} (90)	- 233 ^{**} (107)
Effekt av kontroll, företag med nettolöneavdrag	- 429 [*] (241)	- 372 (242)	- 282 (237)	- 335 (250)
Jämförelsegrupp	482 ^{***} (65)	552 ^{***} (75)	588 ^{***} (75)	659 ^{***} (90)

Notering: Antal företag: 2411, varav behandlade: 434. Antal företag med extremvärden som exkluderats: 1. Robusta standardfel, klustrade på företagsnivå, visas inom parentes. ***/** angiver statistisk signifikans på 10/5/1 - procentsnivån.

I tabell 13 visas skattningar där utfallsmåttet är om företagen rapporterar bilförmånsvärde. Även dessa skattningar visar att effekten för nettolöneföretag är mindre än för övriga företag. För detta utfall är skillnaderna mellan grupperna emellertid genomgående statistiskt säkerställda och beteendeffekten för nettolöneföretag summeras till noll. Det finns därmed inte något belägg för en beteendemässig effekt för nettolöneföretag.

Tabell 13. Beteendeffekt av kontroll för nettolöneföretag, rapporterat bilförmånsvärde [ja=1]

	Kvartal 1	Kvartal 2	Kvartal 3	Kvartal 4
Effekt av kontroll	0,08 ^{***} (0,02)	0,07 ^{***} (0,02)	0,06 ^{**} (0,02)	0,07 ^{***} (0,02)
Företag med nettolöneavdrag	- 0,005 (0,01)	- 0,01 (0,01)	- 0,01 (0,01)	- 0,01 (0,01)
Effekt av kontroll, företag med nettolöneavdrag	- 0,08 ^{***} (0,03)	- 0,07 ^{**} (0,03)	- 0,06 [*] (0,03)	- 0,07 ^{**} (0,03)
Jämförelsegrupp	0,06 ^{***} (0,01)	0,07 ^{***} (0,01)	0,07 ^{***} (0,01)	0,08 ^{***} (0,01)

Notering: Antal företag: 2411, varav behandlade: 434. Antal företag med extremvärden som exkluderats: 1. Robusta standardfel, klustrade på företagsnivå, visas inom parentes. ***/** angiver statistisk signifikans på 10/5/1 - procentsnivån.

⁹ Likt vid skattningen av den direkta effekten så växer de negativa punktskattningarna och blir statistiskt säkerställda (5-10 procentsnivån) när samtliga företag som kontrollen avslutats för i september 2021, alternativt samtliga företag som valdes ut till kontroll, inkluderas i behandlingsgruppen. Att inkludera företagen vars kontroll inte avslutats i behandlingsgruppen försvårar emellertid tolkningen av den beteendemässiga effekten.

I Tabell 14 redovisas skattningar på företags rapporterade nettolöneavdrag och/eller bilförmånsvärde. Inte heller dessa skattningar visar på någon effekt på nettolöneföretagens rapportering.

Tabell 14. Beteendeeffekt av kontroll för nettolöneföretag, rapporterat nettolöneavdrag och/eller bilförmånsvärde [ja=1]

	Kvartal 1	Kvartal 2	Kvartal 3	Kvartal 4
Effekt av kontroll	0,25*** (0,03)	0,25*** (0,03)	0,22*** (0,03)	0,21*** (0,03)
Företag med nettolöneavdrag	0,78*** (0,01)	0,75*** (0,01)	0,73*** (0,01)	0,67*** (0,02)
Effekt av kontroll, företag med nettolöneavdrag	- 0,26*** (0,04)	- 0,23*** (0,04)	- 0,21*** (0,04)	- 0,21*** (0,04)
Jämförelsegrupp	0,13*** (0,01)	0,14*** (0,01)	0,15*** (0,01)	0,15*** (0,01)

Notering: Antal företag: 2411, varav behandlade: 434. Antal företag med extremvärden som exkluderats: 1. Robusta standardfel, klustrade på företagsnivå, visas inom parentes. **/***** anger statistisk signifikans på 10/5/1- procentsnivån.

Tabell 12, 13 och 14 redovisar emellertid inte bara de beteendemässiga effekterna för nettolöneföretag. Estimatet för effekten av kontroll visar effekten för övriga företag som inte rapporterade nettolöneavdrag vid urvalstillfället. För dessa företag uppgår den beteendemässiga effekten till drygt 550 kronor per månad. Effekten avtar emellertid över tid till cirka 400 kronor per månad. För andelen som rapporterar antingen bilförmån eller nettolöneavdrag till följd av kontroll uppgår effekten till 25 procentenheter. Punktskattningen överstiger därmed den direkta effekten av kontroll på andelen som får reviderad förmån vilken uppgick till i genomsnitt 20 procentenheter, andelen som fått reviderad förmån för *någon* månad i samma grupp uppgår emellertid till nära 27 procent.¹⁰

Sammanfattningsvis så tenderar felen att vara av mindre storlek och något mindre frekvent förekommande för nettolöneföretag. Kontrollerna upptäcker emellertid fel även inom denna population, om än inte av samma magnitud som för övriga företag inom behandlingsgruppen. Fel skulle kunna härröra till felaktig beräkning av förmånsvärdet som nettolöneavdraget grundas på eller att nettolöneavdrag inte görs för samtliga anställda som har bilförmån. Ett annat alternativ är att företag rapporterar att bilförmåner betalas med nettolöneavdrag men att de vid kontroll inte kan styrka att förmånen faktiskt betalats, antingen på grund av slarv eller avsiktliga försök till skatteundandragande. Vilken eller vilka av dessa tänkbara mekanismer som verkar går inte att urskilja med befintliga data. Vad gäller beteendeeffekten finns inte några mätbara effekter för nettolöneföretag. Effekter kan emellertid finnas på förmånsvärdet som ett nettolöneavdrag baseras på men eftersom detta inte är något företagen lämnar uppgift till Skatteverket om kan denna potentiella effekt inte skattas. Eftersom nettolöneavdrag bör öka rapporterad bruttolön har skattningar även gjorts för detta utfall. Dessa skattningar är i förväntad riktning där effekten för nettolöneföretagen tycks vara större än för övriga företag. Skattningarna är emellertid inte statistiskt säkerställda

¹⁰ Att den beteendemässiga effekten är så pass stor kan potentiellt även härröra från att företag som tidigare gjorde betalningar genom nettolöneavdrag, men inte rapporterade detta, lär sig att rapportera användning av nettolöneavdrag. För dessa företag förekommer ingen direkt effekt, men det ändrade rapporteringssättet uppträder som en beteendeeffekt.

varken för den ursprungliga behandlingsgruppen eller när företag som kontrollen avslutas för under efterperioden läggs på kontinuerligt.

5.3 Heterogenitetsanalys – enmansföretag

5.3.1 Direkt effekt av kontroll

I tabell 15 redovisas resultaten för de tio procent av företagen som inte har några anställda, det vill säga företag som inte lämnat någon individuppgift vid urvalstillfället. I den första kolumnen framgår att effekten för dessa företag är betydligt större än för övriga företag i behandlingsgruppen och uppgår till cirka 2 750 kronor per månad (690 + 2059 kronor).

I den andra kolumnen framgår för hur stor andel av företagen som kontrollerna resulterar i ökade förmånsbelopp. Punktskattningen visar att effekten är betydligt större för enmansföretag än för övriga företag. Kontrollen resulterar i ökade revideringar om 36 procentenheter inom delpopulationen (16 + 20 procentenheter). Felen tycks därmed vara både av större storlek och mer frekvent förekommande bland enmansföretag.

Tabell 15. Direkt effekt av kontroll för enmansföretag

	Förmåner efter kontroll [kronor/månad]	Ökad förmån efter kontroll [ja=1]
Effekt av kontroll	690*** (162)	0,16*** (0,02)
Ingen lämnad IU vid urval	- 335*** (113)	0,02* (0,01)
Effekt av kontroll, företag utan individuppgifter	2 059*** (654)	0,20** (0,08)
Jämförelsegrupp, genomsnittsvärde	604*** (40)	0,01*** (0,002)

Notering: Antal företag: 2412, varav behandlade 435. Robusta standardfel, klustrade på företagsnivå, visas inom parentes. */**/** angiver statistisk signifikans på 10/5/1-procentnivån.

5.3.2 Beteendeeffekt

Tabell 16 visar resultat för den beteendemässiga effekten. Under de två första kvartalen är beteendeeffekten jämförbar med den direkta effekten: effekten för enmansföretag är positiv, betydligt större än för övriga företag och statistiskt säkerställd på 10-procent. Därefter avtar effekten något och är vid kvartal 4 inte statistiskt skild från effekten för övriga företag. Värt att notera är att enbart tio procent av behandlingsgruppen ingår i delpopulationen, därmed kan det begränsade antalet observationer rimligen medföra att en effekt inte blir statistiskt säkerställd i skattningarna även om den existerar.

Av tabell 17 framgår att resultaten vad gäller andelen som rapporterar skattepliktig bilförmån är motsvarande – effekten uppgår till cirka 16 procentenheter (0,03 + 0,13 procentenheter) de två första kvartalen efter att kontrollerna avslutats. Därefter avtar effekten och skillnaden jämfört med övriga företag är inte längre statistiskt säkerställd. För utfallet användning av nettolöneavdrag skiljer sig inte effekten för enmansföretag jämfört med övriga företag i behandlingsgruppen (visas ej i tabell).

Tabell 16. Beteendeeffekt av kontroll för enmansföretag, skattepliktig bilförmån [kronor/månad]

	Kvartal 1	Kvartal 2	Kvartal 3	Kvartal 4
Effekt av kontroll	280** (120)	227* (123)	178 (121)	206 (129)
Ingen lämnad IU vid urval	240*** (155)	70 (140)	92 (143)	161 (256)
Effekt av kontroll, företag utan individuppgifter	1 222* (694)	1 286* (675)	814 (647)	567 (633)
Jämförelsegrupp	377*** (43)	446*** (50)	477*** (50)	536*** (55)

Notering: Antal företag: 2411, varav behandlade: 434. Antal företag med extremvärden som exkluderats: 1. Robusta standardfel, klustrade på företagsnivå, visas inom parentes. **/**/** angiver statistisk signifikans på 10/5/1- procentsnivån.

Tabell 17. Beteendeeffekt av kontroll för enmansföretag, rapporterat bilförmånsvärde [ja=1]

	Kvartal 1	Kvartal 2	Kvartal 3	Kvartal 4
Effekt av kontroll	0,03** (0,02)	0,03** (0,02)	0,03* (0,02)	0,03** (0,02)
Ingen lämnad IU vid urval	0,03 (0,02)	0,01 (0,02)	0,02 (0,02)	0,01 (0,02)
Effekt av kontroll, företag utan individuppgifter	0,13* (0,07)	0,12* (0,07)	0,06 (0,07)	0,07 (0,07)
Jämförelsegrupp	0,06*** (0,01)	0,06*** (0,01)	0,07*** (0,01)	0,07*** (0,01)

Notering: Antal företag: 2411, varav behandlade: 434. Antal företag med extremvärden som exkluderats: 1. Robusta standardfel, klustrade på företagsnivå, visas inom parentes. **/**/** angiver statistisk signifikans på 10/5/1- procentsnivån.

6 Avslutande diskussion

Bilförmåner är ett område som många företag upplever som svårt och krångligt. Det är också en förmån där Skatteverket vid sina kontroller vanligen upptäcker fel. I den här rapporten studeras hur Skatteverkets kontrollåtgärder påverkar företagens regelefterlevnad inom denna förmån. Fokus ligger på det som benämns direkta och beteendeeffekter av kontroll. Den direkta effekten är den som uppstår som ett resultat av att Skatteverket upptäcker fel och att företagen därmed till följd av ett beslut från Skatteverket får ändrad bilförmån. Beteendeeffekten är den som kvarstår *efter* att en kontroll har avslutats, till exempel ökad redovisning av förmåner. Beteendeeffekten tolkas som ökad regelefterlevnad.

Resultaten från analysen visar att den genomsnittliga direkta effekten uppgår till cirka 900 kronor per månad. Andelen företag vars förmånsbelopp ökat som en följd av kontrollen uppgår till i genomsnitt 18 procentenheter och cirka 24 procent av behandlingsgruppen har fått reviderad förmån i åtminstone en av arbetsgivardeklarationerna under kontrollen. Beteendeeffekten är som förväntat lägre än den direkta effekten och uppgår i genomsnitt till

knappt 400 kronor per månad under första kvartalet efter att kontrollerna avslutats. Effekten avtar något under de efterföljande två kvartalen för att därefter kvarstå på liknande nivå under fjärde kvartalet. Effekten på andelen som rapporterar bilförmån uppgår till cirka 4 procentenheter och är stabil över tid efter att kontrollerna avslutats.

Resultaten visar också att felen tenderar att vara av mindre storlek och något mindre frekvent förekommande för företag som rapporterar användning av nettolöneavdrag, även om fel alltså förekommer för dessa företag. För nettolöneföretagen finns inte heller några mätbara beteendeeffekter. Eftersom det inte finns uppgifter om vilket förmånsvärde som ligger till grund för nettolöneavdrag kan det emellertid finnas effekter för dessa företag som inte kan mätas med tillgängliga data.

För företag som inte har några anställda, enmansföretag, tycks felen däremot vara både av större storlek och mer frekvent förekommande. Den beteendemässiga effekten för dessa företag är precis som den direkta effekten större än för övriga företag i behandlingsgruppen. Effekten är statistiskt säkerställd i åtminstone två kvartal efter avslutad kontroll.

Sammanfattningsvis visar resultaten att Skatteverkets kontroller av bilförmån upptäcker fel och tycks leda till ett förändrat beteende med en ökad regelefterlevnad bland företag som kontrolleras i åtminstone ett år efter att kontrollerna avslutats. Storleken på den genomsnittliga beteendeeffekten är emellertid svår att bedöma då uppgifter om vilket förmånsunderlag ett nettolöneavdrag baseras på saknas sedan införandet av individuppgifterna 2019. För att utöka möjligheterna till uppföljning och kontroll av nettolöneföretag bör det i individuppgifterna inkluderas en kryssruta för om nettolöneavdrag tillämpats samt en ruta för ifyllnad av vilket förmånsunderlag nettolöneavdraget baserats på.

En annan slutsats från rapporten är att framtida urval för kontroll, i syfte att bli mer träffsäkra, i högre grad bör riktas mot aktiebolag utan anställda.

En ytterligare observation är att det är en väldigt liten andel av de kontrollerade företagen som påförts skattetillägg, cirka 2 procent. Motsvarande andel bland företag som inte kontrollerades är cirka 0,6 procent.¹¹ En förklaring till detta skulle kunna vara att den bevisbördan som krävs för att påföra skattetillägg är mer krävande än bevisbördan för att påföra bilförmån. En rekommendation är därför att förutsättningarna för att kunna ge skattetillägg i framtida kontroller ses över.

¹¹ Det finns inte några statistiskt säkerställda skillnader i sannolikhet att få skattetillägg mellan de olika delpopulationerna som studeras i rapporten.

7 Referenser

Allingham, M. G. och Sandmo, A. (1972). Income tax evasion: a theoretical analysis, *Journal of Public Economic*, 1(3-4): 323-338.

Kleven, H. J., Knudsen, M. B., Kreiner, C. T., Pedersen, S. och Saez, E. (2011). Unwilling or unable to cheat? Evidence from a tax audit experiment in Denmark, *Econometrica*, 79(3): 651-692.

Prop. 1993/94:90. Översyn av tjänsteinkomstbeskattningen, *m.m.*

Prop. 1996/97:19. Beskattning av bilförmån.

Skatteverket (2022). *Införandet av krav på kassaregister och Skatteverkets kassaregisterbesök.*

Skatteverket (2021). *Effekten av slumpkontroll av momsutbetalningar.*

Skatteverket (2019). *Effekten av revision av små och medelstora företag på regelefterlevnaden.*

Skatteverket. (2018). *Skattekontroll, moral och regelefterlevnad.*

8 Appendix

Tabell A.1 Direkt effekt av kontroll för nettolöneföretag

	(1) Förmåner efter kontroll [kronor/månad]	(2) Ökad förmån efter kontroll [ja=1]
Effekt av kontroll	1 487*** (231)	0,24*** (0,02)
Företag med nettolöneavdrag	148** (75)	-0,01 (0,005)
Effekt av kontroll, företag med nettolöneavdrag	-696** (343)	-0,05 (0,04)
Jämförelsegrupp, genomsnittsvärde	502*** (54)	0,02*** (0,004)

Notering: Antal företag: 2471, varav behandlade: 494. Urvalet består av företag för vilka kontrollerna avslutats för i december 2021. Robusta standardfel, klustrade på företagsnivå, visas inom parentes. */**/** angiver statistisk signifikans på 10/5/1- procentsnivån.

Tabell A.2 Direkt effekt av kontroll för nettolöneföretag

	(1) Förmåner efter Kontroll [kronor/månad]	(2) Ökad förmån efter kontroll [ja=1]
Effekt av kontroll	1 498*** (229)	0,24*** (0,02)
Företag med nettolöneavdrag	148** (75)	-0,01 (0,005)
Effekt av kontroll, företag med nettolöneavdrag	-741** (331)	-0,06* (0,03)
Jämförelsegrupp, genomsnittsvärde	502*** (54)	0,02*** (0,004)

Notering: Antal företag: 2502, varav behandlade: 525. Urvalet består av företag som valdes ut till kontroll och inte skickades till annat program (tre företag skickades till annat program). Robusta standardfel, klustrade på företagsnivå, visas inom parentes. */**/** angiver statistisk signifikans på 10/5/1- procentsnivån.

**Tabell A.3 Beteendeeffekt av kontroll för nettolöneföretag, skattepliktig bilförmån
[kronor/månad]**

	Kvartal 1	Kvartal 2	Kvartal 3	Kvartal 4
Effekt av kontroll	605*** (189)	603*** (203)	555*** (214)	488** (195)
Företag med nettolöneavdrag	-177** (80)	-216** (90)	-222** (90)	-233** (107)
Effekt av kontroll, företag med nettolöneavdrag	-454* (236)	-444* (252)	-438* (260)	-427* (245)
Jämförelsegrupp	482*** (65)	552*** (75)	588*** (75)	659*** (90)

Notering: Antal företag: 2470, varav behandlade: 493. Företag som kontrollen avslutas för under efterperioden läggs på kontinuerligt. Antal företag med extremvärden som exkluderats: 1. Robusta standardfel, klustrade på företagsnivå, visas inom parentes. **/**/*** anger statistisk signifikans på 10/5/1- procentsnivån.